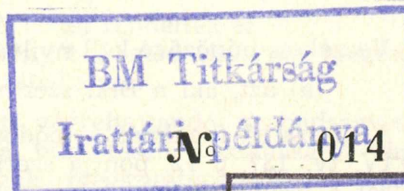

Szám: 50—532/1988.

J ó v á h a g y o m :

DR. SIKLÓI GYÖRGY s. k.,
r. vezérőrnagy
országos rendőrfőkapitány
bűnügyi helyettese

A 29/1978. BM parancssal kiadott szabályzat

MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

kiegészítése, illetve módosítása,

a 35/1987. BM parancs alapján

A Módszertani Útmutató alábbi pontjai módosulnak, illetve kiegészülnek:

3. A kategorizálás

A veszélyes bűnözőket, elkövetett bűncselekményeik jellege és társadalmi veszélyességük alapján

- veszélyes bűnöző és
- különösen veszélyes bűnöző

kategóriába kell sorolni.

A veszélyes bűnöző elnevezés gyűjtőfogalom. Attól függően, hogy a nyilvánítás, illetve az ellenőrzés idején a bűnöző előéletéből adódóan milyen fokú a személy társadalmi veszélyessége, milyen a bűnözői kvalifikáltsága, differenciálni kell az ellenőrzési módszerekben és eszközökben. Az eltérő súlyú és jellegű támadás eltérő minőségű és jellegű rendőri intézkedéseket igényel a társadalom védelmében.

Összegezve: az ellenőrzés hatékonysága érdekében indokolt a két kategóriába sorolás.

4. Veszélyes bűnözővé kell nyilvánítani

a) azt, aki a Btk. szerint visszaesőnek minősül.

A visszaeső fogalmát a módosított és kiegészített 1978. évi IV. tv. 137. § 12. pontja szerint kell értelmezni a Szabályzat 1. számú mellékletében felsorolt bűncselekményekre vonatkoztatott szűkítéssel.

b) azt a 16. életévét betöltött fiatakorút, akit a bíróság már két ízben szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztésre ítelt.

A nyilvánításra jogosultság tekintetében az általános szabály (Szabályzat 10. pontja) a mérvadó.

c) akit több azonos vagy különböző jogi tárgyat sértő szándékos bűncselekmény elkövetése miatt először vontak felelősségre, és a bíróság vele szemben halmazati büntetést szabott ki.

A Szabályzat 4. pont utolsó bekezdése — halmazati büntetés esetén — az általánostól eltérően a nem visszaesőknél is lehetővé teszi a veszélyes bűnözővé nyilvánítást. Természetesen anyagi halmazatot kell érteni, amikor az elkövető több azonos vagy különböző jogi tárgyat sértő bűncselekménye alapozza meg a büntetés kiszabását, illetve a veszélyes bűnözővé nyilvánítást.

Ilyenkor — bár először vonják büntetőjogilag felelősségre — az elkövető életvitele, bűnös magatartása több vagy sorozatos elkövetés következtében magában rejthet olyan társadalmi veszélyességet, mint akár a visszaesés.

A nyilvántartásra jogosult vezető (Szabályzat 10. pontja) egyéni elbírálás alapján veszélyes bűnözővé nyilváníthatja azt is, akit a Szabályzat 1. számú mellékletében meghatározott valamely bűncselekmény elkövetése miatt először ítélnék el végrehajtandó szabadságvesztésre.

Az egyéni elbírálást az elkövetett bűncselekmény súlyossága, az elkövetés körülményei, valamint az elkövető életvitele határozza meg.

5. Különösen veszélyes bűnözővé kell nyilvánítani vagy minősíteni

a) akinek szigorított őrizetét rendelték el.

A szigorított őrizet intézményét a módosított és kiegészített 1978. évi IV. tv. 78. § szabályozza.

b) akit visszaesőként végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, és a büntetésének kiállításától vagy végrehajthatóságának megszüntetésétől az újabb szabadságvesztéssel sújtott szándékos bűncselekmény elkövetéséig 5 év nem telt el.

A Szabályzat 5/b. pontja általában a minimálisan harmadszori elkövető kapott megfogalmazást. Ez a személyi kör tulajdonképpen a Btk. többszörösen visszaeső fogalmával egyezik, de a visszaesés szempontjából figyelembe vehető időtartamot megemelte (a törvényi 3 év helyett 5 év) a Szabályzat.

Esetenként az elkövetett cselekmény súlya, kiemelkedő társadalmi veszélyessége miatt a másodszori elkövetés is elegendő.

A különösen veszélyes bűnözőket az 5/a. vagy b. pont fennállása esetén veszélyes bűnözőkből át kell minősíteni, új nyilvántartásba vétel esetén azonnal különösen veszélyes bűnözővé kell nyilvánítani.

Általános érvényűen azt a személyt kell különösen veszélyes bűnözővé nyilvánítani, illetve veszélyes bűnözőből átminősíteni, aki már többször követett el közrendet, közbiztonságot súlyosan veszélyeztető bűncselekményt, és a kiszabott büntetések nem jártak eredménnyel, személyében a társadalomra állandó veszélyt jelent.

A közrend, közbiztonság fogalma alatt a Szabályzat nem a büntető törvény különös tárgya szerinti fogalmat, hanem a közfelfogásnak is jobban megfelelő — szélesebb, kiterjesztettebb értelmezésű — a Rendőrség Szolgálati Szabályzatában értelmezett közrend, közbiztonság fogalmakat érti.

Eszerint:

A közrend: a Magyar Népköztársaság állami és társadalmi rendje, nemcsak jogilag szabályozott, hanem a közéletnek, a szocialista erkölcs együttélési szabályainak megfelelően kialakított rend, társadalmi viszonyrendszer.

A közbiztonság: az élet- és vagyonbiztonságnak, a mindenkori közállapotnak — tehát a szocialista viszonyoknak — megfelelő színvonalú megvalósítása.

A közrend, a közbiztonság védelmében ellátandó rendőri szolgálati köteleességek alatt — a Rendőrség Szolgálati Szabályzata 360. és 369. pontjaiban általánosan megfogalmazott — a kiterjesztett értelmű feladatokat kell érteni.

A súlyosan veszélyeztető bűncselekmények egységes értelmezését segíti a Rendőrség Szolgálati Szabályzata 493/a. pontja.

Eszerint súlyosnak kell tekinteni azt a bűncselekményt, amelyből a közfelfogás szerint az államra, a társadalmi tulajdonra, a személyekre és javakra jelentős hátrány származik. (Általában — de nem kizárólagosan — azok a bűncselekmények tartoznak a súlyosak közé, amelyek a jogszabály szerint 5 év vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntethetők.)

A nyilvánítás és minősítés szempontjából nem lehet figyelembe venni azokat a bűncselekményeket:

- melyek alól már mentesült a személy, illetve
- melyek a Szabályzat 1. számú mellékletében nem szerepelnek.

6. A feltételek együttes értékelése

- a) veszélyes bűnözővé kell nyilvánítani a személyt a Szabályzat 1., 4. pontja és a Szabályzat 1. számú melléklete egyidejű egybeesése esetén.
- b) különösen veszélyes bűnözővé kell nyilvánítani, illetve minősíteni a személyt, amennyiben a Szabályzat 1., 5. pontja és a Szabályzat 1. számú melléklet feltételei egyidejűleg fennállnak.

A veszélyes, illetve különösen veszélyes bűnözővé nyilvánítás (minősítés) alapját képező bűncselekmények (Szabályzat 1. számú melléklete):

- a) A hivatalos személy elleni bűncselekmények
 - hivatalos személy elleni erőszak.
- b) A közrend elleni bűncselekmények
 - közveszélyes munkakerülés,

- garázdaság,
- visszaélés kábítószerrel.
- c) A gazdasági bűncselekmények
 - üzérkedés,
 - pénzhamisítás,
 - devizagazdálkodás megsértése,
 - csempészet és vámorgazdaság.
- d) A személy elleni bűncselekmények
 - emberölés és kísérlete,
 - súlyos testi sértés.
- e) A házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcs elleni bűncselekmények
 - erőszakos közösülés,
 - szemérem elleni erőszak,
 - természet elleni fajtalanság,
 - üzletszerű kéjelgés,
 - kerítés.
- f) A vagyon elleni bűncselekmények
 - lopás,
 - csalás,
 - rablás,
 - kifosztás,
 - zsarolás,
 - orgazdaság.

A Szabályzat 1. számú mellékletében felsorolt bűncselekmények meghatározására a bűnügyi helyzet értékelése alapján került sor. Ezért ezt a bűnügyi helyzet változása alapján a BM ORFK vezetőjének bűnügyi helyettese állásfoglalásával kiegészítheti. A mellékletben fel nem sorolt bűncselekmények elkövetőivel szemben — indokolt esetben — korlátozó, ellenőrző jelleggel rendőrhatalósági kényszerintézkedéseket kell alkalmazni.

A mellékletben felsorolt bűncselekmények eseteiben a bűntetti és vétségi alakzatot egyaránt érteni kell. A vétségi

alakzatú bűncselekmény esetében — az eset összes körülményeire figyelemmel, különösen a bűnügyi operatív helyzetet kiemelve — az illetékes vezető eltérően is dönthet. (A szabálysértési alakzat a nyilvánításnak nem lehet alapja, csak az ellenőrzés során értékelhető.)

A Szabályzat 1. számú mellékletében a vagyon elleni bűncselekményeknél felsoroltak mellett nyilvánítási alapként kell értékelni a jármű önkényes elvétele alapesetének első fordulatát, valamint a minősített eseteit.

A büntetőeljárás alá vont személyeknél, amennyiben csupán az eljárás alapját képező cselekmény tenné lehetővé a veszélyes bűnözővé nyilvánítást (átminősítést is), erre a gyanúsítottkénti felelősségre vonás nem elegendő, a nyilvántartásba vételre csak a jogerős ítélet kiszabása után kerülhet sor.

(Jogerős ítéletnél csak a végrehajtható szabadságvesztést lehet figyelembe venni.)

7. A veszélyes bűnözővé nyilvánítás elbírálása céljából folyamatosan ellenőrizni kell:

- a) a büntetés alatt álló személyeket.

A büntetőeljárás nem alapozza meg a nyilvántartásba vételt, kivétel, ha az eljárás alatt állónál — a bűnügyi priusz szerint — már korábban is fennállt a veszélyes bűnözővé nyilvánítás feltétele.

Amennyiben a büntetőeljárás várhatóan végrehajtandó szabadságvesztéssel zárul, a veszélyes bűnözővé nyilvánításra készített javaslatot határidőzni kell az ítélet jogerőre emelkedéséig.

Az ítélet birtokában a nyilvántartásba vételt végre kell hajtani.

Ha a büntetőeljárás alatt — a bűnügyi priusz alapján — a gyanúsítottat már veszélyes bűnözővé nyilvánították és az előző bekezdés szerint jogerős ítélettel a Módszertani Útmutató 6/b. pontja feltételeinek megfelelő, intézkedni kell a különösen veszélyes bűnözővé történő átminősítésre.

A börtönellenőrzés kérésére a Módszertani Útmutató 33. pontja az irányadó.

- b) a szabadságvesztésből, illetve szigorított őrizetből szabadult személyeket.

A szabadságvesztést kitöltve vagy feltételes szabadságra bocsátással szabadult személy az állandó lakóhely szerint illetékes bűnügyi szervnél köteles jelentkezni.

A jelentkezést követően, ha a szabadult

- a veszélyes bűnözők nyilvántartásában nem szerepel, de a Módszertani Útmutató 6/a. pontja feltételeinek megfelelő, intézkedni kell a nyilvántartásba vételére,
- nyilvántartott veszélyes bűnöző, de állandó lakóhelye megváltozik, további intézkedésre a Szabályzat 35. pontja az irányadó,
- nyilvántartott veszélyes bűnöző, az ellenőrzését meg kell szervezni,
- állandó lakóhelyét megváltoztatva új lakóhelyre költözik és a veszélyes bűnözővé nyilváníttatás szempontjainak megfelelő, de valamilyen okból eddig nem került nyilvántartásba, az illetékes bűnügyi szerv — kutató-szűrő munka eredményeként intézkedik a nyilvántartásba vételre és az ellenőrzés megszervezésére.

A szigorított őrizetből kitöltve vagy ideiglenes elbocsátással szabadult személyt jelentkezése során ellenőrizni kell, hogy szerepel-e a veszélyes bűnözők nyilvántartásában.

Ennek eredményeként:

- amennyiben az illetékes börtönelhárító operatív tiszt vagy az illetékes bűnügyi szerv még nem nyilváníttotta különösen veszélyes bűnözővé, a nyilvántartásba vételre intézkedni kell,
- amennyiben szerepel a veszélyes bűnözők nyilvántartásában és jelentkezése után állandó lakóhelyét megváltoztatja, át kell minősíteni különösen veszélyes bűnözővé, és anyagát meg kell küldeni a lakóhely szerinti bűnügyi szervnek.

Ugyanezt az eljárást kell követni abban az esetben is, ha a szabadságvesztésből szabadult különösen veszélyes bűnöző-

vé nyilvánítását (átminősítését) a Szabályzat 5/b. pontja alapozza meg.

Amennyiben szabadságvesztésből vagy szigorított őrizetből szabadul és azért nem nyilvánították veszélyes vagy különösen veszélyes bűnözővé, mert a börtönben hálózati munkát végzett, de szabadulása után nem vállalja a további együttműködést, ennek tényéről a börtönelhárító operatív tiszt az illetékes bűnügyi szervet tájékoztatja. Ilyen esetben a tájékoztatás alapján az illetékes bűnügyi szerv dönt a nyilvántartásba vételről.

Ugyanígy kell eljárni, ha az illetékes bűnügyi szerv hálózati személyként nem kívánja foglalkoztatni a szabadultat.

c) az operatív úton felderített személyeket.

A hálózati operatív vagy az operatív felderítő munka, illetve bármely más operatív tevékenység eredményeként felmerült bűnöző személy esetén a bűnügyi szerv feladata a nyilvántartásba vétel kezdeményezése és a nyilvántartásba vétel végrehajtása.

d) egyéb rendőri tevékenység során felszínre került személyeket.

Ennek a lehetőségnek a felhasználása a veszélyes bűnözők ellenőrzésére vonatkozó összrendőri feladatokból adódik.

A nyilvántartásba vételt a Szabályzat 8. pontjában megjelölt rendőri szervek kezdeményezhetik. A nyilvántartásba vételre a Szabályzat 10. pontja az irányadó.

7/A. Az ellenőrzés során felmerült személyeket priorálni kell:

a) az eljárás alá vontak és a büntetettek nyilvántartásában.

Az eljárás alá vontak nyilvántartásán a kezdeményező, valamint az állandó lakóhely szerint illetékes rendőri szerv bűnügyi iktatóját kell érteni.

b) a bűnügyi operatív és hálózati nyilvántartásokban, valamint vizsgálni kell elkövetett bűncselekményeiket, életvitelüket, magatartásukat.

A bűnügyi operatív és hálózati nyilvántartásokban történő priorálást ki kell terjesztetni az alkalmi titkos adatszol-

gáltatók helyi (állandó és ideiglenes) nyilvántartására is. Priorálni célszerű minden rendőri, valamint nem rendőri — egyéb helyi nyilvántartásokban is.

A priorálással egyenértékű információs körök bővítése érdekében vizsgálni kell a személy által elkövetett valamennyi bűncselekményt, az elkövető életvitelét, magatartását.

- 7/B. A BM Adatfeldolgozó és Tájékoztatási Csoportfőnökség Bűnügyi Nyilvántartó Osztálya a büntetettek nyilvántartásából kétévenként gyűjtse ki azokat a 16 és 50 év közötti személyeket, akiket az elmúlt öt évben meghatározott bűncselekmények elkövetése miatt a bíróságok visszaesőként elítéltek és adataikat — veszélyes bűnözővé nyilvánítás elbírálására — küldje meg az illetékes lakóhely szerinti rendőr-főkapitányságoknak.

Amennyiben a 7., 7/A. és 7/B. pontok szerint végzett ellenőrzések megállapításai arra utalnak, hogy a büntetett előéletű személy a felülvizsgálat időszakában látszólag nem folytat olyan bűnöző életmódot, amely rendszeres ellenőrzését tenné szükségessé, de körülményeinek változása esetén újabb bűncselekményt követne el, a 7/1984. belügyminiszteri parancs 5. pontjában meghatározottak szerint potenciális bűnelkövetőként helyi nyilvántartásba kell venni és a felderítómunka során jelenlétükkel fokozott mértékben számolni kell.

E személyek nyilvántartásának elsődleges célja, hogy amennyiben az adott rendőri szerv területén kiemelten súlyos vagy sorozat-bűncselekmény történik, rendelkezésre álljon az a lehetséges elkövetői kör, amelynek ellenőrzése és elszámoltatása szükséges. A potenciális bűnözőként nyilvántartott személyeket rendszeresen nem kell ellenőrizni. Amennyiben körülményeikben lényeges változás észlelhető, ennek megállapítására az ellenőrzést meg kell szervezni (a szükséges mértékig rendszeressé vagy folyamatossá tenni).

A jogszabályalkotó itt a helyi elbírálást és döntést hangsúlyozza, növelni kívánva ezzel a helyi rendőri szervek felelősségét is.

A potenciális bűnözők nyilvántartását olyan helyen kell kezelni, hogy az a nap bármely szakában hozzáférhető

legyen (pl. rendőrkapitányság ügyeletén). Így alkalmas lehet az azonnalos, elsődleges priorálásra (pl. előállításkor, más rendőri szerv megkeresésekor stb.).

A nyilvántartást célszerű alfabetikus sorrendben — esetleg ezen belül nagyobb bűncselekmény-kategóriák szerint — kartonrendszerben vezetni. A nyilvántartásnak naprakésznek kell lennie. Ez csak úgy érhető el, ha a két-évenkénti központi kigyűjtés mellett a helyi rendőri szervek saját tapasztalataik alapján, egyes személyekre vonatkozó magatartási információk birtokában a nyilvántartást állandóan bővítik.

A naprakész állapotot szolgálja, ha a nyilvántartottak kartonján röviden feltüntetik az esetleges rendőri intézkedéseket. Az ilyen bejegyzések egy bizonyos idő után alapját képezhetik szigorúbb. rendőri eljárásnak vagy rendőrhatalósági kényszerintézkedés kezdeményezésének is.

Az egyes szolgálati ágak a szabálysértési vagy büntetőeljárások megindításakor végezzenek „előpriorálást” a potenciális bűnözők helyi nyilvántartásában.

Gondoskodni kell arról, hogy a körzeti megbízottak név szerint ismerjék a területükön lakó vagy dolgozó potenciális bűnözőket, hogy mozgásukat, tevékenységüket így figyelemmel tudják kísérni.

7/C. A hálózat tagját veszélyes bűnözővé nyilvánítani tilos!

12. A veszélyes bűnözők nyilvántartásából törölni kell azt,

a) aki meghalt.

A halotti anyakönyvezés számát és helyét fel kell jegyezni a dossziében.

A törlésről a bűnügyi nyilvántartón keresztül értesíteni kell a BM Adatfeldolgozó és Tájékoztatási Csoportfőnökség Bűnügyi Nyilvántartó Osztályát.

A törölt veszélyes bűnöző nyilvántartási anyagát — helyi és központi nyilvántartásban egyaránt — a törlést követően selejtezni kell.

A veszélyes bűnöző ellenőrzését meg kell szüntetni.

b) aki jogellenesen külföldre távozott.

Az ügyben — tiltott határátlépés, esetleges hazatérés megtagadása — eljáró nyomozó hatósággal fel kell venni a kapcsolatot és segítségével meg kell győződni a személy tényleges kinttartózkodásáról, mindenképpen fenn kell tartani a lakcímfelügyeletet és fel kell vetetni a tiltónévjegyzékre.

c) akit kivételesen fontos operatív érdekből a hálózatra beszerveztek.

Erre az esetre ajánlást a Szabályzat és a Módszertani Útmutató III. fejezetében foglaltak adnak.

d) akinek magatartása, életvitele társadalomba való beilleszkedésre utal.

Ez a körülmény az évi felülvizsgálatok során nyerhet megállapítást. Elsősorban azt kell vizsgálni, hogy a munkavégzésen alapuló életvezetésre tartós jelleggel berendezkedett-e.

e) akinél az ellenőrzés időtartama letelt.

Az ellenőrzés megszüntetése (12/b.—e.) esetén a veszélyes bűnöző dosszióját irattározni és a TÚK szabályok szerint selejtezni kell. (Ez az ellenőrzés megszűnését és nem a nyilvántartás egyidejű megszüntetését jelenti.)

Az ellenőrzés megszüntetéséről, a bűnügyi nyilvántartón keresztül, értesíteni kell a BM Adatfeldolgozó és Tájékoztatási Csoportfőnökség Bűnügyi Nyilvántartó Osztályát.

12/A. Az ellenőrzés időtartamának leteltével a veszélyes bűnözők nyilvántartásából törölt személyeket helyi nyilvántartásba kell venni mint potenciális bűnözőket, ha az ellenőrzés időszaka alatt nem követtek el ugyan újabb bűncselekményt, de életvitelük alapján ennek reális veszélye fennáll.

E megfogalmazás értelemszerűen nem vonatkozik a különösen veszélyes bűnözőkre, mert ezeknél, ha az ötéves ellenőrzési időtartam alatt életvitelükben nem állt be kielégítő pozitív változás, akkor veszélyes bűnözőként további három évig ellenőrizhetők.

13. Az ellenőrzés időtartama

A 12/e. alpontban meghatározott ellenőrzés időtartama (a

bűnöző társadalmi veszélyességéhez igazodva) a veszélyes bűnözővé nyilvánítástól vagy a szabadságvesztés kitöltésétől számított:

- veszélyes bűnöző esetében 3 év;
- különösen veszélyes bűnöző esetében 5 év;
- potenciális bűnözők esetében bűnözői aktivitásuk, társadalomba való beilleszkedésük, magatartásuk függvényében selejtezzék nyilvántartási anyagukat. A selejtezésről az illetékes bűnügyi vezető döntsön.

A határidő kezdődik

- a nyilvánítás vagy átminősítés,
- a szabadulás,
- a szabadságvesztés vagy szigorított őrizet kitöltése napjától.

Az ellenőrzés ideje alatt elkövetett újabb szándékos bűncselekmény esetén az ellenőrzés időtartama a büntetés kiállításától újra kezdődik.

Amennyiben a különösen veszélyes bűnöző életvitelében az ellenőrzés 5 éve alatt nem állt be kielégítő változás, ellenőrzése további 3 évig — veszélyes bűnözőként — fenn tartható.

Az ellenőrzési kategóriában ilyen módon beállt változás nemcsak ellenőrzési, hanem nyilvántartási feladatokat is jelent.

A veszélyes bűnöző kategória 3 év utáni ellenőrzése után dönteni kell: büntetőeljárás, operatív felderítés, ellenőrzés megszüntetése vagy potenciális bűnözőként helyi nyilvántartásba vétele következzen-e.

A veszélyes bűnöző kategóriánál az életvezetésben elmaradt kedvező változás — a 3 év elteltével — nem alapozhatja meg a különösen veszélyes bűnözővé minősítést, annak csak a Módszertani Útmutató 6/b. pontjában előírt feltételek megléte esetén van helye.

Ilyen esetekben a veszélyes bűnözővel szembeni ellenőrzés megszüntetésével egyidőben — a potenciális bűnözők he-

lyi nyilvántartásába vétele mellett — kezdeményezni lehet a rendőrhatalmági kényszerintézkedések fogantatosítását, ha annak jogszabályi feltételei fennállnak.

Amennyiben az ellenőrzés időtartamának letelte előtt bűncselekmény elkövetésére utaló adat merül fel, annak megnyugtató tisztázásáig az ellenőrzést folytatni kell.

36. Az eltűnt vagy ismeretlen helyen tartózkodó veszélyes bűnözők felkutatása.

A veszélyes bűnöző eltűntkénti körözését kell elrendelni, ha az ellenőrzés megállapította, hogy ismeretlen helyen tartózkodik és az előzetes adatgyűjtés nem vezetett eredményre.

Az eltűnt vagy ismeretlen helyen tartózkodó veszélyes bűnöző körözésének elrendelésére az ellenőrzést végző rendőri szerv köteles intézkedni. Amennyiben a veszélyes bűnöző bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható, a nyomozást folytató rendőri szerv rendelje el a körözést és erről tájékoztassa az ellenőrző rendőri szervet. Ilyen esetben az ellenőrzést végző rendőri szerv tegyen meg mindent a felkutatás elősegítése érdekében.

Az eltűnt vagy ismeretlen helyen tartózkodó veszélyes bűnöző felkutatása érdekében elrendelt személykörözés esetén — mint elsődleges intézkedést — a Rendőrség Körözési Munkája Szabályzatában meghatározott előzetes adatgyűjtést kell folytatni. Erre vonatkozóan a Szabályzat 5. pontja és az ezt kiegészítő 1/1985. BMH parancs 3. pontja az irányadó.

Az előzetes adatgyűjtés befejezése után, ha az nem eredményezte az eltűnt vagy bűncselekményt elkövetett veszélyes bűnöző felkutatását, a körözés elrendelésére haladéktalanul intézkedni kell. Az előzetes adatgyűjtést követően az országos körözés elrendelése előtt, figyelemmel a körülményekre, helyi vagy regionális körözést lehet alkalmazni.

Az eltűnt veszélyes bűnöző dossziéját a továbbiakban ki kell egészíteni a körözési operatív tevékenység során keletkezett anyagokkal. Amennyiben a veszélyes bűnöző körözése hat hónapon belül nem vezetett eredményre, dossziéját felüellenőrzésre a BM ORFK I—1. Osztályára kell felterjeszteni.

Az eltűnt vagy ismeretlen helyen tartózkodó veszélyes bűnöző felkutatása érdekében alkalmazni kell a rendelkezésre álló operatív erőket, módszereket és eszközöket.

A felkutatására folytatott körözési operatív adatgyűjtés kezdő napja — ha valamilyen körülmény ezt nem akadályozza — a körözés elrendelésének időpontjával egyezik meg. Az elrendelt távgépíró körözést vagy a körözési értesítő azon számát, melyben a körözés megjelent, a dossziében kell elhelyezni. A veszélyes bűnöző felkutatására tett intézkedéseket, operatív és nyílt rendőri információkat a veszélyes bűnöző dossziéjában külön megjelöléssel kell kezelni.

A körözés elrendelését megelőző előzetes adatgyűjtés, a nyílt és operatív információk, valamint a dossziében az eltűnés időpontjáig keletkezett ellenőrzési anyagok adatainak felhasználásával, a felkutatás elősegítése érdekében külön operatív tervet kell készíteni.

Amennyiben a nyílt körözési és operatív intézkedések nem vezettek eredményre, hat hónap elteltével az ellenőrzést folytató nyomozó a tett intézkedésekről készítsen összefoglaló jelentést és a megyei rendőr-főkapitányság bűnüldözési osztályán keresztül a dossziét terjessze fel a BM ORFK I—1. Osztályára.

A veszélyes bűnözőt, ha ismeretlen helyről visszatért, az ellenőrző, ha a körözés alapján tartózkodási helye ismertté válik, a feltaláló rendőri szervnek részletesen el kell számoltatni. Ennek eredményétől függően kell meghatározni a további intézkedéseket.

Ha a veszélyes bűnöző felkutatása érdekében folytatott nyílt vagy operatív adatgyűjtés eredményeként tartózkodási helyét megállapították, illetve tartózkodási helyére önként visszatért, az elfogó illetve az ellenőrző rendőri szerv intézkedjen a részletes elszámoltatás megszervezésére.

Ez terjedjen ki:

- az eltűnés vagy elrejtőzés okára,
- távolléte alatt hol, kinél tartózkodott,
- miből fedezte létfenntartását,
- kikkel és milyen jelleggel került kapcsolatba,

— követett-e el bűncselekményt vagy tudomással bír-e mások által elkövetett bűncselekményekről.

Ha a veszélyes bűnözőt nem az ellenőrző rendőri szerv fogja el, a feltaláló rendőri szerv is köteles elvégezni a részletes elszámoltatást. Ezzel egyidőben értesítse az ellenőrzést végző rendőri szervet a további intézkedések megtétele végett.

A veszélyes bűnöző elszámoltatása után az általa elmondottakat minden esetben részleteiben ellenőrizni kell! Az elszámoltatásról készített jegyzőkönyvet meg kell küldeni az ellenőrző rendőri szervnek.

Intézkedni kell a körözés visszavonásáról, ha az ellenőrző szervet értesítették a veszélyes bűnöző elfogásáról, illetve ha megállapították tartózkodási helyét.

Abban az esetben, ha a veszélyes bűnöző az eltűnés vagy elrejtőzés ideje alatt nem követett el bűncselekményt, általában szabálysértési (bejelentési kötelezettség elmulasztása, rendőrhatalósági vagy pártfogói felügyelet szabályainak megszegése) eljárást kell kezdeményezni, vagy ha a feltételei ezekkel a cselekményeivel valósulnak meg, abban az esetben rendőrhatalósági kényszerintézkedések elrendelésére kell javaslatot tenni.

37. Eljárás tényleges katonai szolgálat esetén.

A veszélyes bűnöző tényleges katonai szolgálatra bevonulásakor az ellenőrzés tapasztalatairól, a veszélyes bűnöző magatartásának megítéléséhez szükséges adatokról rövid összefoglaló jelentést kell készíteni, és azt meg kell küldeni a BM III/IV. Csoportfőnökségnek a további speciális ellenőrzés megszervezésére.

Az összefoglaló jelentésben az addigi ellenőrzés alapján tudomásra jutott minden olyan adatot, megállapítást rögzíteni kell, melynek alapján a BM III/IV. Csoportfőnökség megnyugtató módon eldöntheti, hogy a személyt milyen katonai alakulathoz irányítsa és speciális ellenőrzését megszervezze.

A 022/1980. HM—BM együttes utasítás, valamint annak végrehajtására kiadott 16/1980. BMH intézkedés értelmében a BM Adatfeldolgozó és Tájékoztatási Csoportfőnökség

Bűnügyi Nyilvántartó Osztálya a nyilvántartásban szereplő sorköteles veszélyes bűnözőkről, a lakcím szerint illetékes hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokságokat folyamatosan értesíti.

A BM III/IV. Csoportfőnökség a veszélyes bűnöző leszerelésekor készítsen jelentést, és azt küldje meg a rendőri szervnek, mely tartalmazza a veszélyes bűnözőre vonatkozó olyan adatokat, értesüléseket, melyek bűnügyi szempontból értékelhetők.

A BM III/IV. Csoportfőnökség leszerelésekor készített jelentése az ellenőrzés fenntartásának elbírálásához, illetve a további ellenőrzés személyre szabottá tételéhez adhat szempontokat.

A veszélyes bűnöző ellenőrzését a tényleges katonai szolgálat ideje alatt szüneteltetni kell, a „személyi gyűjtőt”, illetve „figyelő dossziét” a leszerelés várható idejéig határidőbe kell helyezni.

Gyakorlati tapasztalat szerint számos esetben a bevonult személyt valamilyen körülmény miatt rövid idő után leszerelik vagy ha letölti a tényleges katonai szolgálat idejét, leszerelése után az ismételt veszélyes bűnözővé nyilvánítás felesleges többletmunkát jelentett a bűnügyi és nyilvántartó szerveknek. A dosszié határidőbe helyezése a leszerelés várható idejéig a felesleges adminisztrációt megszünteti.

A tényleges katonai szolgálat letöltése után a Szabályzat 10. pontjában meghatározott vezetők döntenek az ellenőrzés fenntartásáról.

A tényleges katonai szolgálat ideje a veszélyes bűnöző ellenőrzésének időtartamába — hasonlóan a szabadságvesztés büntetéshez — nem számít bele.

38. Rendőrhatósági kényszerintézkedések:

az operatív ellenőrzés mellett a leghatékonyabb ellenőrzésnek minősülnek:

- a rendőrhatósági felügyelet,
- a kitiltás,
- a rendőrhatósági felügyelettel együttesen elrendelt kitiltás (kijelölt tartózkodási helyen).

Szigorú magatartási szabályokat írnak elő, megszegésük pénzbírságot vagy elzárást von maga után. Szabályainak megtartását célzó ellenőrzések önmagukban is hatékonyak és jogszabályban biztosított ellenőrzést jelentenek.

A kényszerintézkedések időtartama általában két év, amely további egy évvel meghosszabbítható. Veszélyes és különösen veszélyes bűnöző esetében három év, amely két alkalommal egy-egy évvel meghosszabbítható.

A rendőrhatalmási kényszerintézkedésekről szóló jogszabályok a veszélyes bűnöző személyek esetére külön is rendelkeznek. (4/1985. BM rendelet a rendőrhatalmási kényszerintézkedésekről, a végrehajtására kiadott 25/1985. BM utasítás és a 10/1985. igazgatásrendészeti csoportfőnöki intézkedés egyes feladatokról.)

A bűnügyi, közbiztonsági és az igazgatásrendészeti szervezeteknek egyaránt szorgalmazni kell a rendőrhatalmási kényszerintézkedéseket:

- a jogszabály lehetőséget ad arra, hogy — ha kizáró körülmény nem áll fenn — a börtönből szabadult veszélyes bűnöző a rendőrségen történő jelentkezésekor azonnal kényszerintézkedés alá kerüljön és személyi igazolványába ezt a tényt bejegyezzék.

Ha valamely okból ez nem lehetséges, a jogszabályban meghatározott intézkedéseket haladéktalanul meg kell tenni annak érdekében, hogy a szabadulást követően 30 napon belül a rendőrhatalmási kényszerintézkedés megtörténjen,

- szabadlábon levő veszélyes bűnöző esetén, amennyiben életvitele újabb bűncselekmények elkövetéséhez vezethet.

A Szabályzat szerint a rendőrhatalmási kényszerintézkedésekkel kapcsolatos előírások:

- veszélyes bűnözőkkel szemben — ha kizáró ok nem állapítható meg — rendőrhatalmási kényszerintézkedések alkalmazására kerülhet sor,
- a különösen veszélyes bűnözőkkel szemben — amennyiben operatív érdeket nem sért — általá-

ban rendőrhatalósági kényszerintézkedés alkalmazását kell kezdeményezni,

- amennyiben a veszélyes bűnöző életvitele újabb bűncselekmény elkövetéséhez vezethet, eltűnéssel, tartózkodási hely bejelentés nélküli megváltoztatásával az ellenőrzést megghiúsítja, kezdeményezni kell a rendőrhatalósági kényszerintézkedés alkalmazását.

A rendőrhatalósági kényszerintézkedések kezdeményezésénél, egyéniesítve, javaslatot kell tenni a határozatban előírható — bűnmegelőzést segítő — kötelezettségekre és tilalmakra.

- a kényszerintézkedés alatt álló veszélyes bűnözőt az ellenőrzésért felelős nyomozó — jelentkezés alkalmával — személyesen is köteles elszámoltatni.

A jelentkezési időpontot és helyet a bűnügyi, igazgatásrendészeti, közbiztonsági szolgálatok egyeztessék. A havi többszöri megjelenés közül a nyomozó válassza ki azt az időpontot, amely a veszélyes bűnöző elszámoltatásához a legjobban megfelel.

41. Bűnügyi szolgálat értékelő tevékenysége.

A rendőr-főkapitányságok II/I—1. osztályai a veszélyes bűnözők ellenőrzése során végzett munkát kétévenként értékeljék. Az értékelésről készített jelentést minden második év március 31-ig a BM ORFK I. Csoportfőnökségre kell felterjeszteni. A legközelebbi jelentést 1989. március 31-ig kell elkészíteni.

Az értékelő jelentések kétévenkénti elkészítése tágabb lehetőséget biztosít az átfogóbb, elemzésre, a pozitív vagy negatív jelenségek kimutatására, tendenciakénti értékelésükre.

Készült: 950 példányban.

Kapják: a 29/1978. belügyminiszteri parancs elosztója szerint.